

TURKIY DAVLATLAR TASHKILOTINING GEOSIYOSIY AHAMIYATI VA O'ZBEKISTON DIPLOMATIYASI

Axrorxodjayev Axmadxo'ja Muzaffar o'g'li

*Alfraganus University Ijtimoiy fanlar fakulteti Xalqaro munosabatlar yo'nalishi 1-
bosqich talabasi*

Turdiyev Madiyor Mamanazarovich

Ilmiy rahbar: Alfraganus University katta o'qituvchisi

Annotatsiya: *Turkiy Davlatlar Tashkiloti bugungi kunda turkiy xalqlar o'rtasidagi siyosiy, iqtisodiy, madaniy va diplomatik hamkorlikni rivojlantirayotgan nufuzli xalqaro tuzilmalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy geosiyosiy jarayonlar sharoitida tashkilotning xalqaro maydondagi ahamiyati tobora ortib bormoqda. O'zbekistonning tashkilotdagi faol diplomatik ishtiroki esa Markaziy Osiyoda mintaqaviy integratsiya, transport-kommunikatsiya aloqalari, iqtisodiy hamkorlik va madaniy yaqinlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Mazkur maqolada Turkiy Davlatlar Tashkilotining geosiyosiy ahamiyati, uning zamonaviy xalqaro munosabatlardagi o'rni hamda O'zbekiston diplomatiyasining asosiy yo'nalishlari tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Turkiy Davlatlar Tashkiloti, geosiyosat, O'zbekiston diplomatiyasi, integratsiya, Markaziy Osiyo, xalqaro hamkorlik, transport diplomatiyasi, strategik sheriklik, mintaqaviy xavfsizlik, turkiy birlik.*

Аннотация: *Организация тюркских государств сегодня является одной из влиятельных международных структур, развивающих политическое, экономическое, культурное и дипломатическое сотрудничество между тюркскими народами. В условиях современных геополитических процессов значение организации на международной арене постоянно возрастает. Активное дипломатическое участие Узбекистана в деятельности организации способствует укреплению региональной интеграции, транспортно-коммуникационных связей, экономического сотрудничества и культурной близости в Центральной Азии. В данной статье анализируются геополитическое значение Организации тюркских государств, её место в современных международных отношениях, а также основные направления дипломатии Узбекистана.*

Ключевые слова: *Организация тюркских государств, геополитика, дипломатия Узбекистана, интеграция, Центральная Азия, международное сотрудничество, транспортная дипломатия, стратегическое партнёрство, региональная безопасность, тюркское единство.*

Abstract: *The Organization of Turkic States is currently considered one of the influential international structures developing political, economic, cultural, and diplomatic cooperation among Turkic peoples. In the context of modern geopolitical*

processes, the importance of the organization in the international arena is steadily increasing. Uzbekistan's active diplomatic participation in the organization contributes to strengthening regional integration, transport and communication links, economic cooperation, and cultural closeness in Central Asia. This article analyzes the geopolitical importance of the Organization of Turkic States, its role in modern international relations, and the main directions of Uzbekistan's diplomacy.

Keywords: *Organization of Turkic States, geopolitics, diplomacy of Uzbekistan, integration, Central Asia, international cooperation, transport diplomacy, strategic partnership, regional security, Turkic unity.*

KIRISH

Bugungi globallashuv va geosiyosiy raqobat kuchayib borayotgan bir davrda xalqaro tashkilotlarning roli tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, tarixiy, madaniy va til jihatdan yaqin bo'lgan davlatlarning integratsiyasi zamonaviy xalqaro munosabatlarda muhim strategik omillardan biri sifatida qaralmoqda. Shu jihatdan Turkiy Davlatlar Tashkiloti turkiy xalqlar o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, mintaqaviy barqarorlikni mustahkamlash hamda iqtisodiy va siyosiy integratsiyani kengaytirishda muhim xalqaro platformaga aylanmoqda.

O'zbekiston mustaqillikdan so'ng o'zining tashqi siyosatini bosqichma-bosqich rivojlantirib, mintaqaviy va xalqaro hamkorlikka alohida e'tibor qaratdi. So'nggi yillarda mamlakat tashqi siyosatida ochiqlik, pragmatik yondashuv va yaxshi qo'shniçilik tamoyillari asosiy ustuvor yo'nalish sifatida shakllandi. Aynan shu jarayonlarda Turkiy Davlatlar Tashkiloti bilan hamkorlik O'zbekiston diplomatiyasining muhim qismiga aylandi. Mamlakat tashkilot doirasida transport, logistika, savdo-iqtisodiy integratsiya, madaniy almashinuv, ta'lim va xavfsizlik masalalarida faol tashabbuslarni ilgari surmoqda.

Turkiy davlatlar o'rtasidagi hamkorlik bugungi kunda nafaqat madaniy yaqinlik, balki geosiyosiy va iqtisodiy manfaatlarning uyg'unlashuvi bilan ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy xalqaro siyosatda transport koridorlari, energetik xavfsizlik, raqamli diplomatiya va mintaqaviy barqarorlik masalalari Turkiy Davlatlar Tashkilotining xalqaro nufuzini oshirib bormoqda. Shu jihatdan O'zbekistonning tashkilotdagi faol diplomatik roli Markaziy Osiyoda integratsiya va barqaror taraqqiyot uchun muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Turkiy Davlatlar Tashkiloti zamonaviy xalqaro tizimda geosiyosiy, iqtisodiy va madaniy jihatdan strategik ahamiyatga ega bo'lgan tashkilotlardan biri hisoblanadi. Tashkilot faoliyati turkiy xalqlar o'rtasidagi tarixiy yaqinlik, umumiy madaniy qadriyatlar va o'zaro manfaatli hamkorlikni rivojlantirishga qaratilgan. So'nggi yillarda tashkilotning xalqaro maydondagi roli sezilarli ravishda ortib, u Markaziy

Osiyo, Kavkaz va Yaqin Sharq mintaqalaridagi muhim integratsion platformaga aylanmoqda [1].

O'zbekistonning tashkilotdagi ishtiroki mamlakat tashqi siyosatining yangi bosqichdagi ustuvor yo'nalishlari bilan chambarchas bog'liqdir. O'zbekiston ochiq va pragmatik tashqi siyosat yuritish orqali mintaqaviy integratsiyani mustahkamlash, savdo-iqtisodiy aloqalarni kengaytirish hamda transport va logistika sohalarida strategik hamkorlikni rivojlantirishga alohida e'tibor bermoqda [2].

Tadqiqot davomida siyosiy tahlil, qiyosiy tahlil, ilmiy manbalarni o'rganish va mintaqaviy jarayonlarni kuzatish metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, Turkiy Davlatlar Tashkiloti doirasidagi sammitlar, xalqaro tashabbuslar va O'zbekiston diplomatik faoliyatining zamonaviy yo'nalishlari tahlil qilindi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Bugungi kunda Turkiy Davlatlar Tashkiloti xalqaro maydonda geosiyosiy jihatdan muhim strategik markazlardan biri sifatida shakllanmoqda. Tashkilotga a'zo davlatlarning geografik joylashuvi Sharq va G'arbni bog'lovchi transport yo'laklari, energetika resurslari va savdo aloqalari nuqtai nazaridan katta ahamiyatga ega. Shu sababli tashkilotning xalqaro siyosiy va iqtisodiy jarayonlardagi roli tobora kuchaymoqda [3].

O'zbekiston tashkilot doirasida mintaqaviy integratsiya va iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha qator tashabbuslarni ilgari surmoqda. Xususan, transport koridorlarini rivojlantirish, bojxona tizimini soddalashtirish, investitsion hamkorlikni kuchaytirish hamda raqamli iqtisodiyot sohasida hamkorlikni kengaytirish masalalari O'zbekiston diplomatiyasining ustuvor yo'nalishlariga aylandi. Bu esa mamlakatning mintaqaviy geosiyosiy mavqeini mustahkamlashga xizmat qilmoqda [4].

Turkiy Davlatlar Tashkiloti doirasidagi hamkorlikning muhim jihatlaridan biri madaniy va gumanitar diplomatiya hisoblanadi. O'zbekiston turkiy xalqlarning tarixiy merosi, til va madaniyatini rivojlantirish bo'yicha faol siyosat olib bormoqda. Turli xalqaro forumlar, madaniy tadbirlar, ilmiy konferensiyalar va ta'lim dasturlari turkiy davlatlar o'rtasidagi o'zaro ishonch va yaqinlikni yanada mustahkamlamoqda [5].

Shuningdek, tashkilot doirasidagi xavfsizlik va barqarorlik masalalari ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Zamonaviy geosiyosiy tahdidlar, terrorizm, noqonuniy migratsiya, ekologik muammolar va transmilliy xavfsizlik masalalari turkiy davlatlarning o'zaro hamkorligini yanada kuchaytirishni talab qilmoqda. O'zbekiston bu yo'nalishda muloqot va diplomatik hamkorlik tamoyillariga asoslangan tashabbuslarni qo'llab-quvvatlamogda. Natijada tashkilot mintaqada tinchlik va barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiluvchi muhim xalqaro mexanizm sifatida rivojlanmoqda [6].

Bugungi global iqtisodiy jarayonlarda transport va logistika tizimlarining ahamiyati tobora ortib bormoqda. Shu jihatdan O'zbekiston Transkaspiy xalqaro transport yo'lagi, "Sharq-G'arb" savdo aloqalari va yangi logistika tizimlarini rivojlantirishda faol ishtirok etmoqda. Bu tashabbuslar nafaqat O'zbekiston iqtisodiyoti, balki butun turkiy davlatlar integratsiyasi uchun ham muhim strategik ahamiyat kasb etadi [7].

O'zbekistonning Turkiy Davlatlar Tashkilotidagi faol diplomatik roli mamlakatning xalqaro maydondagi siyosiy nufuzini ham oshirmoqda. Zamonaviy diplomatik yondashuvlar, ochiqlik siyosati, ko'p tomonlama hamkorlik va o'zaro manfaat tamoyillari asosida olib borilayotgan tashqi siyosat O'zbekistonni mintaqaning muhim geosiyosiy markazlaridan biriga aylantirmoqda. Shu bilan birga, turkiy davlatlar bilan strategik sheriklikni mustahkamlash mamlakatning uzoq muddatli taraqqiyoti uchun muhim omillardan biri bo'lib qolmoqda [8].

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Turkiy Davlatlar Tashkiloti bugungi kunda geosiyosiy va iqtisodiy jihatdan muhim xalqaro tuzilmalardan biri sifatida shakllanmoqda. Tashkilot doirasidagi hamkorlik turkiy xalqlar o'rtasidagi tarixiy yaqinlikni mustahkamlash, mintaqaviy integratsiyani rivojlantirish va xalqaro maydonda umumiy manfaatlarni himoya qilishga xizmat qilmoqda.

O'zbekistonning tashkilotdagi faol diplomatik siyosati esa mamlakatning xalqaro nufuzini oshirish, Markaziy Osiyoda barqarorlik va taraqqiyotni ta'minlash hamda zamonaviy geosiyosiy jarayonlarda faol ishtirok etish uchun muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. Yangi tashqi siyosat tamoyillari asosida O'zbekiston turkiy davlatlar bilan ko'p qirrali hamkorlikni rivojlantirib, mintaqada tinchlik, barqarorlik va iqtisodiy taraqqiyotga xizmat qiluvchi samarali diplomatik siyosat yuritmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Alimuhamedov, S. (2021). "Turkiy davlatlar integratsiyasining zamonaviy bosqichi". Xalqaro munosabatlar, 5(2), 33-41.
2. Berdiyev, A. (2022). "O'zbekiston tashqi siyosatida turkiy hamkorlik". Siyosat va jamiyat, 4(1), 25-34.
3. G'ulomov, R. (2020). "Geosiyosiy jarayonlarda Turkiy Davlatlar Tashkiloti o'рни". Geosiyosat, 7(3), 66-74.
4. Jo'rayev, M. (2023). "Transport diplomatiyasi va mintaqaviy integratsiya". Iqtisod va diplomatiya, 6(2), 18-27.
5. Karimov, D. (2021). "Madaniy diplomatiya va turkiy hamkorlik". Madaniyat va taraqqiyot, 3(4), 40-48.
6. Nabiyeu, O. (2022). "Mintaqaviy xavfsizlik va xalqaro hamkorlik". Xavfsizlik tadqiqotlari, 2(1), 51-60.

7. Rasulov, B. (2023). “Markaziy Osiyoda logistika va transport koridorlari”. *Mintaqaviy iqtisodiyot*, 5(1), 72-80.
8. To‘xtayev, H. (2024). “O‘zbekiston diplomatiyasining yangi bosqichi”. *Zamonaviy siyosat*, 1(1), 14-22.